



KURUMSAL İLETİŞİM DİREKTÖRLÜĞÜ
Directorate of Corporate Communication

Kırık, Çıkık, Burkulmalar

Dersin Adı: İlk Yardım

Dersin Hocası: Dr. Öğr. Üyesi Olcay GÜLER

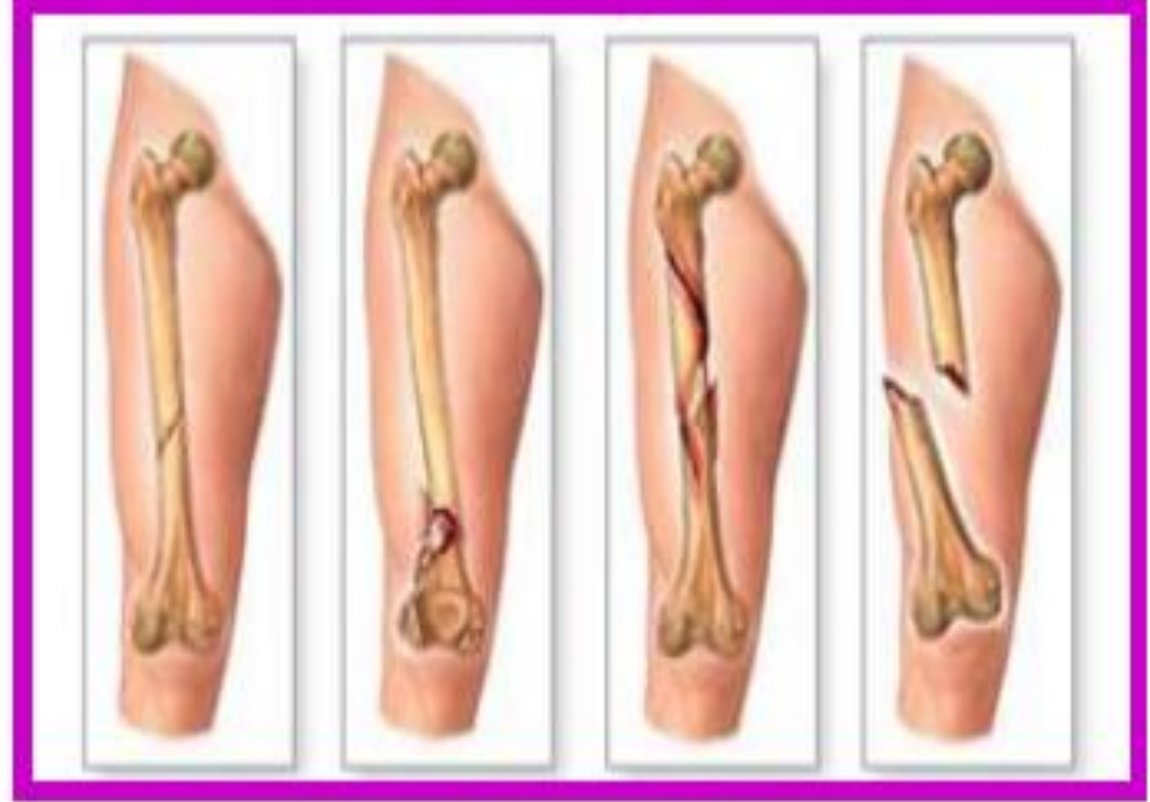
atauni.edu.tr    Atauni1957

1. KIRIK ÇIKIK VE BURKULMALAR

- Kırık, çıkık ve burkulmalarda uygulanan ilk yardım müdahaleleri, ağrıyı azaltıp şok gelişmesini damar ve sinir yaralanmalarını önleyerek sakat kalma ve ölüm oranını azaltır. Yerinde ve zamanında yapılan ilk yardım normal yaşama kısa zamanda dönme ihtimalini artırır.
- **1.1. Kırık**
- Kemik bütünlüğünün bozulmasına “kırık” denir. Kırıklar, kemik ve kemiğe yakın kas, eklem, bağlar gibi yumuşak dokularda vurma, çarpma ve düşme gibi kazalar sonucunda meydana gelebilir. Ayrıca yaşlılık döneminde kendiliğinden de kırıklar oluşabilir.

1.1.1. Kırık Çeşitleri

Kırıklar kendi aralarında açık ve kapalı kırık olarak sınıflandırılır



Resim 1.1: Kırık şekilleri

Açık kırık

Deri bütünlüğünün bozularak deri altındaki yumuşak dokuların veya kırık kemik uçlarının görülmesine “**açık kırık**” denir. Açık kırıklarda kapalı kırıklara göre kan kaybı daha fazla olur. Ayrıca açık kırıklar, kemiğin ciltteki ve dış ortamdaki bakteriler ile kirlenerek enfeksiyon oluşmasına neden olabilir.



Resim 1.2: Açık kırık



Kapalı kırık

Kemik bütünlüğünün bozulup deri bütünlüğü bozulmadan meydana gelen kırıklara “kapalı kırık” denir. Açık kırıklara göre kapalı kırıklara daha fazla rastlanır.



Resim 1.3: Kapalı kırık



1.1.2. Kırık Belirtileri

Kırık bölgenin alt kısımlarında nabız alınamaması, solukluk, soğukluk, his kaybı ve uyuşukluğun gelişmesi kırık yakınındaki damarlar ve sinirlerde zedelenme ve sıkışma olduğunu düşündürmelidir.

Belli başlı kırık belirtileri şunlardır:

- Şekil bozukluğu
- Hassasiyet
- Hareket ile artan ağrı

- Deride soğukluk hissi ve solukluk
- Hareket kaybı
- Krepitasyon (kırık uçların çıkardığı sürtünme sesi)
- Kanamaya bağlı kızarıklık ve morarma
- Şişlik



Resim 1.4: Açık kırık

1.1.3. Kırıklarda İlk Yardım

Kırık, çıkık ve burkulmalarda ilk yardımcı öncelikle çevre güvenlik önlemlerini alır. Daha sonra yaralının bilinç kontrolünü yaparak ABC yönünden değerlendirir. Hasta veya yaralının kendisinden veya çevredekilerden olayla ilgili bilgi alır (olayın ne olduğu, nasıl olduğu, ne zaman olduğu vb.). Bilinç açık ise hasta veya yaralıya kendisini tanıtarak sakinleşmesini sağlar ve yapacağı uygulamalar hakkında bilgi verir.

Kırık, çıkık ve burkulmalarda yaralı bölgenin hareketini engellemek ve durumun daha kötüye gitmesini önlemek amacıyla bölgenin tespit edilmesi gerekir. Kırık bölgesinde kırık ile beraber komşu doku ve organ yaralanmalarının kontrolleri yapılır. Kırıklarda genellikle komşu sinir ve damar yaralanması birlikte oluşur. Bu nedenle kırıklarda ilk yardım uygulamalarında yapılan tespitler ve sargılar yardımı ile bölgenin hareketi önlenerek sinirler ve damarlarda oluşabilecek hasarlar en aza indirilmiş olur.

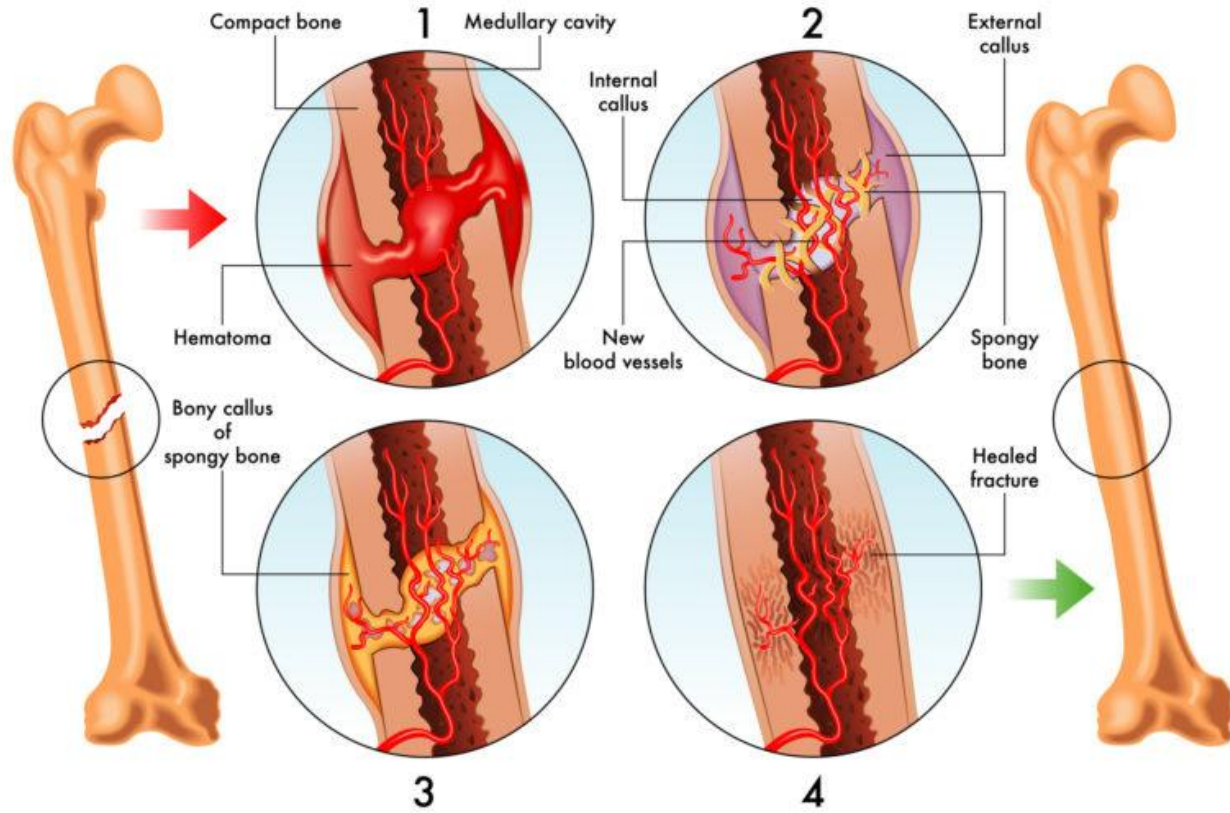
Kırıklarda yapılan ilk yardım uygulamalarında;

- Hasta veya yaralının hayatını tehdit eden yaralanmaya öncelik verilmeli,
- Gereksiz yere hareket ettirilmemeli,
- Kırık bölgedeki giysiler kesilerek çıkartılmalı,
- Kırık belirtileri değerlendirilmeli,
- Kanama var ise durdurulmalı,
- Açık kırık gelişmiş ise yara temiz bir bezle kapatılmalı,
- Kırık bölgesine göre tespit malzemelerinin seçimi yapılmalı,
- Kırık olan bölgenin alt ve üst eklemlerini de içine alacak biçimde tespit yapılmalı,
- Üzeri örtülerek vücut sıcaklığı korunmalı,
- Gerekli ise tıbbi yardım (112) istenmelidir.

Kırık İyileşmesi

İyileşme canlı dokularda karakteristik olan yeni hücre büyümesiyle olur. Tamir, kırık oluştuğu anda başlar. İyileşme, kırık kemiğe göre birkaç hafta ile birkaç ay arasında bazı durumlarda ise yıllarca sürebilir.

Kemik kırığının düzelmesi



Kırık Tespiti

- Tespit, kırık kemiğin hareketinin önlenmesidir. Bunun için tahta, mukavva, şemsiye gibi düz-uzun cisimler veya bunların yerine geçecek günlük malzemeler kullanılır. Bu malzemelere **atel** denir. Atel yardımıyla tespit, el-kol ve ayaklarda uygulanır. Tespit yaparken kırık organ, tespit malzemesinin arasında rahat bir şekilde uzatılır. Yumuşak pansuman malzemesiyle desteklenir. Kırık olan yerin daha yukarısındaki ve daha aşağısındaki eklem de tespitin içinde olacak şekilde sıkıca-sık aralıklarla bağlanır-sarılır. Kırık organla tespit malzemesinin temas ettiği yerlerde yara ve acı meydana gelmemesi için pamuk veya mendille destek sağlanır. Kırık bölgesi hareket edecek şekilde gevşek, dolaşımı engelleyecek şekilde sıkı olmamalıdır.

1.2. Çıkık

- Aşırı zorlama ya da baskı sonucunda kemiklerin eklem yerlerinden kalıcı olarak ayrılmasına “çıkık” denir. Çıkık, genellikle eklemlerin fazla zorlanması, çarpma, düşme ve darbe alma sonucunda oluşabilir. Eklem, tıbbi müdahale edilmeden normal konumuna dönemez.
- **1.2.1. Çıkık Belirtileri**
- Kırık, çıkık ve burkulma belirtilerini ayırt etmek zordur. Kesin tanı hastane ortamında yapılan tetkikler sonucunda konur.
-



Çıkık durumunda;

- Hareket kısıtlılığı,
- Ağrı,
- Hassasiyet,
- Şişlik ve kızarıklık,
- Eklem bölgesinde şekil bozukluğu gibi belirtiler görülür.



Resim 1.5: Omuz çıkığı

1.2.2. Çıkıklarda İlk Yardım

- **Çıkıklarda ilk yardım uygulamaları aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:**
 - Hasta veya yaralı hareket ettirilmemeli,
 - Çıkık, yerine oturtulmaya çalışılmamalı,
 - Eklem bulunduğu pozisyonda tespit edilmeli,
 - Çıkığın alt bölgesindeki deri rengi, ısı ve nabızı kontrol edilmeli,
 - Üzeri örtülerek vücut sıcaklığı korunmalı,
 - Gerekirse tıbbi yardım (112) istenmelidir.

1.3. Burkulma

Eklemlerin fazla zorlanması, eklem bağlarının gerilmesi, yırtılması veya kopması durumuna “burkulma” denir. **Burkulmalar, genellikle spor aktiviteleri, düşme veya çarpma gibi kazalar sonucunda gelişir.**

• 1.3.1. Burkulma Belirtileri

Burkulmalarda aşağıdaki belirtiler görülür:

- Hareket kısıtlılığı
- Ağrı
- Hassasiyet
- Şişlik ve morluk



Resim 1.6: Ayak bileğinde burkulma

1.3.2. Burkulmalarda İlk Yardım

- **Burkulmalarda ilk yardım uygulamaları aşağıdaki şekilde yapılmalıdır:**
 - Şişliği, morluğu ve ağrıyı azaltmak için soğuk uygulama yapılmalı,
 - Şişliği azaltmak için bölge vücut seviyesinden yukarıya kaldırılmalı,
 - Burkulan bölge hareket ettirilmemeli,
 - Sıkıştırıcı bir sargıyla burkulan bölge tespit edilmeli,
 - Gerekirse tıbbi yardım (112) istenmelidir.

- [Milli Eğitim bakanlığı sağlık hizmetleri. Kırık, çıkık, burkulmalarda ilk yardım](#)
- <http://www.bebekkokusu.com/news/templates/konular.aspx?articleid=361&zoneid=50>
- <https://www.directorthocare.com/strategies-to-help-heal-your-broken-bones/>
- <http://esaglikonline.com/E-Saglik%20Online/Ilk%20Yardim/7-Kirik%2C%20Cikik%20Ve%20Burkulmalarda%20Ilkyardim.pdf>
- <http://www.karmabilgi.net/eklem-nedir/>
- <http://patentdiagram99.puliziasconfinata.it/diagram/diagram-of-vertebral-fracture>
- <https://www.drugs.com/cg/vertebral-compression-fracture-aftercare-instructions.html>